

ZAMONAVIY TA'LIMNI TASHKIL ETISHDA MEDIATA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

Xusanova Orzigul Farxod qizi

Jizzax davlat pedagogika universiteti 1-kurs magistranti

Annotatsiya: *Bugun dunyoda yoshlarga zamonaviy ta'lim berish va bu orqali mamlakat barqaror rivojini ta'minlash asosiy muammolardan biriga aylandi. Shiddat bilan rivojlanish kechayotgan hozirgi davrda axborot olish va undan to'g'ri foydalanishni o'rganish yoshlar oldidagi asosiy maqsadga aylangani ayni haqiqat.*

Kalit so'zlar: *mediata'lim texnologiya, zamonaviylik, ta'lim texnologiyalari, zamonaviy ta'lim, ta'lim muassasalari*

Abstract: *In today's world, one of the main challenges is to provide modern education to young people and thus ensure the sustainable development of the country. It is a fact that in today's fast-paced world, learning how to access and use information has become a major goal for young people.*

Keywords: *digital technology, modernity, educational technologies, modern education, educational institutions.*

Bugun dunyoda yoshlarga zamonaviy ta'lim berish va bu orqali mamlakat barqaror rivojini ta'minlash asosiy muammolardan biriga aylandi. Shiddat bilan rivojlanish kechayotgan hozirgi davrda axborot olish va undan to'g'ri foydalanishni o'rganish yoshlar oldidagi asosiy maqsadga aylangani ayni haqiqat.

Keyingi 50 yil mobaynida mediata'lim texnologiyalari rivojlanishi tufayli insoniyat xayotida katta o'zgarishdar yuz berdi. Endilikda ta'limni samarali tashkil etish uchun turli usul va vositalardan foydalanish boshlandi. Bu borada ko'plab ishlar amalga oshirilgan bo'lsada sohada xali ko'plab ishlarni amalga oshirish zarurligini hayotning o'zi kun tartibiga qo'ymoqda. Endilikda zamonaviy ta'limni tashkil etishga to'sqinlik qiluvchi holatlar bartaraf etilayotgan bo'lsada quyidagilar xamon sohadagi ishlarni amalga oshirish jarayoniga salbiy ta'sir etib kelmoqda:

- o'qituvchilarning zamonaviy media ta'lim vositalari haqida kam ma'lumotga ega ekanligi;
- ta'lim muassasalarining zamonaviy ta'lim berishga mo'ljallangan vositalar bilan ta'minlanish xolatining talab darajasida emasligi;
- zamonaviy ta'limni tashkil etishga yordam beradigan internet tarmog'ining yetib bormaganligi yoki tezlikning pastligi;

- o‘quvchilar yoki talabalarning ta’limni tashkil etishning zamonaviy vositalariga ega emasligi va xakazo.

Ta’kidlash joiz bugungi kunda ta’limni axborot kommunikatsion vositalarsiz tasavvur etib bo‘lmaydi. Hozirgi vaqtda o‘qituvchilarning katta qismi axborot kommunikatsiya vositalaridan proyektordan unumli foydalanishni bilsada qolgan zamonaviy texnologiyalar xaqida kamroq bilimga egalar. Bu esa ta’limni tashkil etishda turli muammolarga olib kelishi mumkin. Mediata’lim haqida gapirganda internet orqali tashkil etiladigan mailing lists, telnet, yuneset, e-minbar kabilar yuqori samara berishi bilan ajralib turishini yodga olish mumkin. Ko‘pchilikka ma’lumki o‘qitishning odatdagi an’anaviy usulida o‘qituvchi faol o‘quvchi tinglovchiga aylanadi. Bunday hollarda ta’lim olish quruq yodlash va esda olib qolish uchun yo‘nalgan bo‘ladi.

Bu esa ma’lum muddat o‘tib olingan bilimning xotiradan o‘chishiga olib kelishi mumkin. Zamonaviy ta’lim jarayoni esa o‘quvchiga o‘z ustida ko‘proq ishlash imkonini beradi. Ya’ni o‘quvchining o‘zi mavzuni o‘qiydi, o‘zlashtiradi, mustaqil yangi ma’lumotlar topadi va uni taxlil qiladi. Zamonaviy ta’lim jarayonini tashkil etish katta kuch va salohiyat talab etadi. Buning uchun raqamli texnologiyalarni qo‘lla yaxshi samara beradi. Xususan internet, telnet, e-minbar kabilar. Bu kabi texnologiyalar ta’limda

- o‘quvchilar bilim olishining faollashishiga, modellashtirishga;;
- har qanday vositalarrrdan kompleks foydalanishga;
- o‘quvchilarning bilimlarni kompyuter orqali ob’yektiv baholanishiga imkon yaratadi.

Bundan tashqari raqamli texnologiyalardan foydalanish auditoriyaning to‘liq qamrab olish va fanga nisbatan muhabbat uyg‘otishga sabab bo‘ladi. Shu bilan birga ta’lim muassasasida internet tarmog‘ining bo‘lishi va sifatli ishlashi ta’limni sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy dunyoda, texnologiyalar rivojlanib, har kuni bu borada ilg‘or yangiliklar bo‘layotgan davrda axborotning tarqalish tezligi ba’zan yorug‘lik tezligi bilan tenglashishi mumkin. Uzluksiz teletranslyatsiya, radioeshittirish, vloglar, ijtimoiy tarmoqlar, elektron pochta va boshqalar shular jumlasidandir.

Bunday katta hajmdagi ma’lumotlarni qanday tushunish va ularni qanday qilib to‘g‘ri tahlil qilish hamda idrok etishni o‘rganish uchun “mediasavodxonlik” va “mediata’lim” tushunchalari mavjud. Ushbu tushunchalar bir qarashda juda murakkabdek ko‘rinadi va aksariyat hollarda bir-biri bilan chalkashtirib yuboriladi. Keling, “mediasavodxonlik” va “mediata’lim” tushunchalarini bir-biridan farqlaylik.

Mediasavodxonlik, XXI asrdagi ko‘nikmalardan biri bo‘lib, klassik savodxonlikdan (asosiy o‘qish va yozish qobiliyatlari) raqamli yoki axborot savodxonligiga va natijada

medianing savodxonligi yoki media kompetensiyaga o‘tadigan evolyutsiya jarayonida paydo bo‘ldi.

Mediata’lim — pedagogik nazariya va amaliyotda o‘ziga xos, alohida bilim sohasining bir qismi sifatida qaraladigan zamonaviy ommaviy axborot vositalarini o‘zlashtirish uchun nazariy va amaliy ko‘nikmalarni o‘rgatish; bu, masalan, matematika, fizika yoki geografiya kabi boshqa bilim sohalarini o‘qitishda ommaviy axborot vositalaridan yordamchi vosita sifatida foydalanishdan farq qilishi kerak.

Shunday qilib, **mediata’lim bu** — ommaviy axborot vositalarini o‘rganish va o‘rgatish jarayoni, mediasavodxonlik esa talabalar tomonidan olingan bilim va ko‘nikmalar yig‘indisi, ya’ni bu jarayonning natijasidir.

Mediata’lim texnologiyalar joriy etilgan ta’lim tizimi vosilari rolini multimediyalar, kodoskop, kompyuter, noutbuk, internetga ulangan televizorlar, telefon liniyalar, smart doska, proyektorlar bajarib beradi. Bugun ular bilan ta’lim tizimining qurollantirilishi o‘quvchilarga dars mashg‘ulotlarini sifatli o‘tilishini ta’minlaydi. Pandemiya sharoiti ta’lim tizimida mediata’lim texnologiyalar qo‘llanilishi yaxshi samara berishini isbotladi. Televideniya orqali berib borilgan onlayn darslar raqamli ta’limga o‘tishning bir debochasi sifatida qabul qilsak bo‘ladi. Bu jarayon o‘quvchiga uydan chiqmay turib ham ta’lim olish mumkinligini isbotlab berdi. Raqamli ta’limga o‘tishning boshqa afzalliklari to‘g‘risida fikr yuritadigan bo‘lsak ularga quyidagilarni kiritish o‘rinlidir. - darsliklar elektron xolatda ekranlarga ko‘chadi;

- o‘quvchilar hoxlagan joyida va xoxlagan vaqtda ta’lim olish imkoniga ega bo‘ladi;

- o‘quvchilar mutaxassis yetishmaydigan uzoq qishloqlarda ham fanlarni tanlash va uydan turib ta’lim olish imkoniga ega bo‘ladi;

- internetdan axborot olish va undan foydalanish madaniyati shakllanadi; - ta’lim tizimini yangi bosqichga ko‘taradi, vaqt va mablag‘ sarfini keskin kamaytiradi;

- “raqamli dunyo”da yo‘qolib qolmaslik va yaxshi ish topishda ustunliklarga ega bo‘ladi.

Bugun mamlakatimizning barcha xududlarida ham internet tezligi yetarli emas. Bu esa o‘z navbatida raqamli ta’lim tizimiga o‘tishga to‘sqinlik qiladi. Buni bartaraf etish uchun esa xukumat darajasidagi katta ishlar amalga oshirish talab etiladi. Prezidentimizning Oliy Majlisga murojaatnomalarida ayni shu sohada ko‘rsatmalar berilgani biz fikr yuritayotgan sohada sezilarli yuksalish yuz berishiga ishontiradi. WiFi zonalar IT parklar ochilishi raqamli ta’lim tizimini yuksalishiga xizmat qiladi.

Xulosa o‘rnida aytish joizki ta’limda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish bir tomondan muayyan qiyinchiliklar va muammolarni keltirib chiqarsada boshqa tomondan turli yutuqlarni qo‘lga kiritilishiga sabab bo‘ladi. Bu jarayon induvidial salohiyatli o‘quvchilarning yanada rivojlanishi holatida yaqqol namoyon bo‘ladi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. R. Ishmuxamedov, M.Yuldashev. Ta’lim va tarbiyada innovatsion texnologiyalar. – T.: Nihol, 2016.

2. www.infosom.uz

3. Holmirzaev, N. National experience in the formation of working culture. Ekonomika i sotsium, 2019 - elibrary.ru №-4, 41-42 <https://elibrary.ru/item.asp?id=38594995>